ΠΑΝΤΙΣΡΑ
αντικαπιταλιστικη • ενημερωση

Νίκος Ξηρουδάκης

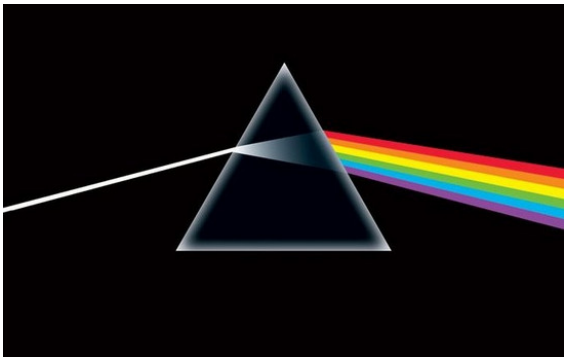
Στο κείμενο που ακολουθεί βασίστηκε ομιλία στην εκδήλωση παρουσίασης του βιβλίου του Χρήστου Κυργιάκη «Αθέατες Διαδρομές», Εκδόσεις Άνω Τελεία, που πραγματοποιήθηκε την Κυριακή 8 Ιανουαρίου 2023 στην Νέα Ιωνία

Καλησπέρα και Καλή Χρονιά σε όλες και όλους. Θέλω πρώτα απ' όλα να ευχαριστήσω τον Χρήστο για την τιμή που μου έκανε.

Για να αποφύγω τον κίνδυνο της πολυλογίας, θα αρχίσω από το τέλος. Οι Αθέατες Διαδρομές του Χρήστου Κυργιάκη, είναι ένα λογοτεχνικό κομψοτέχνημα. Η Φυσική, είναι μεγάλη αγάπη του Χρήστου, ανάμεσα σε πολλές άλλες. Ας αντλήσουμε από αυτήν ένα φαινόμενο, το φαινόμενο της **διάθλασης και ανάλυσης του φωτός.** Σκεφτείτε, οι παλαιότεροι, το εξώφυλλο του δίσκου των Πινκ Φλόιντ, *The Dark Side of the Moon.* Υπάρχει ένα πρίσμα, μπαίνει το λευκό φως από τη μία έδρα και αναλύεται στα επί μέρους χρώματα από την άλλη.

Το βιβλίο αυτό είναι ένα πολυπρισματικό λογοτεχνικό διαμάντι μέσα από το οποίο, διαθλώνται και αναλύονται πολλές πλευρές από την **ιδιοσυγκρασία,** τις **αξίες** και τα **βιώματα** του συγγραφέα.

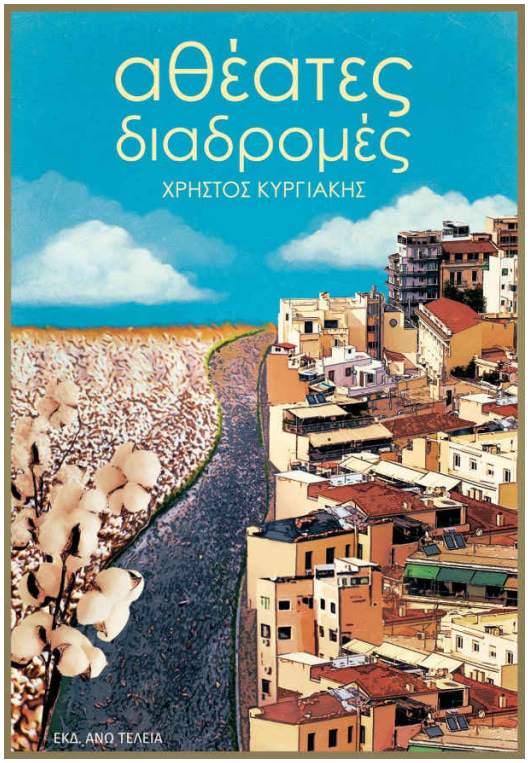
Ο εαυτός του αναλύεται στις συνιστώσες του στο χώρο και το χρόνο. Ο τόπος, μπορεί να είναι κάπου στην ύπαιθρο, ένα βαμβακοχώραφο, μια ταβέρνα, ένα καφενείο, ένα σχολείο, μια φτωχογειτονιά της πρωτεύουσας ή της επαρχίας. Χαρακτηριστική εδώ η επιλογή του εξωφύλλου.

Πάντα υπάρχουν οι άνθρωποι και οι σχέσεις τους στο προσκήνιο. Σε ένα κάποιο βάθος, υποκρύπτονται –κλείνοντας όμως το μάτι στον αναγνώστη- οι **κοινωνικές σχέσεις,** η **Ιστορία** της χώρας μας και οι **ιστορίες** των ανθρώπων της. Στα έγκατα, ο τρόπος παραγωγής στηλιτεύεται με την κοφτερή λεπίδα της λογοτεχνίας.

Είχαμε το προνόμιο να αναρτήσουμε στην Παντιέρα πολλά από τα λογοτεχνικά διαμαντάκια που κοσμούν τις σελίδες του βιβλίου. Μέσα από αυτή τη σχέση, είχα την ευκαιρία να αντιληφθώ δύο επιπλέον στοιχεία του Χρήστου. **Το πρώτο** είναι η **έμφυτη σεμνότητα** που τον διακρίνει. **Το δεύτερο,** είναι μια βαθύτερη σχέση με το **χιούμορ.**

Δεν είμαι εξουσιοδοτημένος να μιλήσω, σταματάω εδώ.

Μια άλλη πλευρά του Χρήστου, εκτός από τη Φυσική, είναι η Μουσική: Τη γνώρισα με συγκίνηση αυτή την πλευρά του Χρήστου πριν από λίγες μέρες, στη γιορτή του Πολυτεχνείου στο σχολείο του. Η **φλογέρα,** το **κλαρίνο**, το **ακορντεόν,** δε θα μπορούσαν συνεπώς να λείπουν από τις σελίδες του βιβλίου.

Μέσα από τις μικρές καθημερινές ιστορίες που περιέχουν οι Αθέατες Διαδρομές, ο Χρήστος Κυργιάκης είναι σαφής, παίρνει ξεκάθαρη θέση. Υπέρ του αδυνάτου. Με τους αδύναμους και τους αδικημένους αυτού του κόσμου, αυτό είναι το κόκκινο νήμα που διατρέχει τις σελίδες του βιβλίου. Τα μηνύματα όμως αναδεικνύονται χωρίς να δακτυλοδεικτούνται. Τα αναδεικνύει ο δάσκαλος χωρίς διδακτισμό.

Πώς στήνει την κάμερα τού πολύχρωμου καλειδοσκόπιου που αποτελεί αυτό το όμορφο βιβλίο;

-Έχει **ταξική οπτική γωνία,** χωρίς να δογματίζει διακηρυκτικά. Η ταξική ματιά προέχει, η πολιτική έπεται, ή αφήνεται στον αναγνώστη. Ο συγγραφέας στήνει την κάμερα, περιγράφει και αποσύρεται διακριτικά στη γωνία. Σε δεύτερο επίπεδο, βέβαια, η παρουσία του είναι

αισθητή: **Τι** είδε το βλέμμα του, **πού** σταμάτησε, **τι** ξεχώρισε για να το παρουσιάσει λογοτεχνικά

Είναι ένα βιβλίο ανατρεπτικό. Ο κόσμος της εργασίας είναι στο βάθρο, ο καπιταλιστικός κόσμος και οι αξίες του σφυροκοπούνται στο αμόνι της πένας του (του πληκτρολόγιου...).

Όσοι και όσες δεν το έχετε διαβάσει, μη γελαστείτε! Συχνά στο τέλος, στην άκρη της φράσης ή της παραγράφου, παραμονεύει **η ανατροπή,** πολλές φορές λυτρωτική. Από κοντά και το **χιούμορ.** Άλλες φορές πικρό, ή υποβόσκον, άλλες φορές σαρωτικό, ανατρεπτικό. Έχει λεχθεί πως ***η θλίψη είναι η κρυφή πηγή του χιούμορ***.

Η πίκρα που ορισμένες φορές αποπνέουν τα διηγήματα -κοινωνικά και πολιτικά χρονογραφήματα θα μπορούσαμε να τα χαρακτηρίσουμε- δεν είναι **ηττοπαθής.** Είναι μια πίκρα ανατρεπτική, δημιουργική, λυτρωτική, τουλάχιστον για τον ίδιο. Τα κείμενά του είναι καλά, ξέρετε γιατί; Κατά τη γνώμη μου, επειδή τα γράφει για να λυτρωθεί ο ίδιος. Τα γράφει (τη νύχτα, όπως έχω διαπιστώσει, όταν χαμηλώνουν τα φώτα της καθημερινότητας...), τα γράφει στα ίσα, με ειλικρίνεια, ενώπιος ενωπίω.

Κυριαρχεί ο απλός, λαϊκός λόγος. Απουσιάζουν ο λογιοτατισμός και η εκζήτηση.

Δεν είναι λογοτέχνης **της ήττας** ο Χρήστος αλλά της **ανάτασης.** Ανάμεσα από τις γραμμές που μαστορεύει, αναδύονται οι αξίες της **συλλογικότητας,** του **αγώνα,** της **αλληλεγγύης,** της παρέας, αλλά και του έρωτα, του ζεϊμπέκικου, της αγάπης, της φιλίας, της μπέσας, της ομορφιάς της ζωής.

Τα διηγήματα δεν έχουν καμία σχέση με μοιρολατρία. Αντίθετα, αποπνέουν μια υπόρρητη αισιοδοξία. Αισιοδοξία της οποίας το κλειδί το κρατάει ο αναγνώστης. Ο αναγνώστης, του οποίου κάθε σελίδα επιδιώκει και επιζητά την ενεργό συμμετοχή στην ανάγνωση. Όχι τυχαία, οι σελίδες του βιβλίου είναι γεμάτες από συμπαραδηλώσεις που γεννούν ανακλαστικά στο μυαλό ολόκληρες σχέσεις, ανασύρουν από τη μνήμη ολόκληρους κόσμους, βιώματα, με λίγες καλοδιαλεγμένες λέξεις.

Στο βάθος λοιπόν της νοσταλγικής πίκρας που αποπνέουν ορισμένα από τα διηγήματα, υποκρύπτεται μια αισιοδοξία, καλά κρυμμένη ωστόσο. Μια αισιοδοξία μισή, σαν ερώτηση. Αισιοδοξία που ολοκληρώνεται αν πιάσει το νήμα από την άλλη μεριά ο αναγνώστης, αυτός που καλείται να δώσει την απάντηση.

Τελειώνοντας, και για να θυμηθούμε τον Μητροπάνο, μπορούμε να είμαστε αισιόδοξοι όσο

θα υπάρχουν *τέτοιοι ξενύχτες*, σαν το Χρήστο, *ξενύχτες που σε κοιτάζουν με μάτια καθαρά.*

Σας ευχαριστώ.

Δυο λόγια ακόμη:

Θέλω να κάνω ιδιαίτερη αναφορά στο διήγημα **«Ο βασανιστής».** Σε αυτό, μια βασανισμένη αγωνίστρια του Πολυτεχνείου, με κάποιο μάλιστα μόνιμο πρόβλημα στο πόδι από τα βασανιστήρια, καλείται να χειρουργήσει τον ίδιο τον βασανιστή της.

Τελευταία παρατήρηση: Έχει παλαιότερα λεχθεί για τα έργα του **Μενέλαου Λουντέμη,** πως οι γεμάτοι λυρισμό τίτλοι τους μπορούν να σταθούν και από μόνοι τους ως λογοτεχνικό γεγονός:

> «Συννεφιάζει», «Οδός Αβύσσου αριθμός 0», «Το ρολόι του κόσμου χτυπά μεσάνυχτα», «Τα πλοία δεν άραξαν», «Θυμωμένα στάχυα», «Ένα παιδί μετράει τ' άστρα», «Οι κερασιές θ' ανθίσουν και φέτος».

Ας αποπειραθώ μια επιλεκτική ανάγνωση από τα **«Περιεχόμενα»** του βιβλίου, τίτλων που ορισμένες φορές αλληλοσχολιάζονται:

> Ο κύριος Χ απολύθηκε.
>
> Ο κυρ-Παντελής είναι ευσεβής.
>
> Ο κυρ-Παντελής δεν είναι τοκογλύφος.
>
> Ο κυρ-Παντελής δεν είναι ρατσιστής.
>
> Θα χορέψουμε και πάλι «Μοσχοβολούν οι Γειτονιές».
>
> Κι έγιναν όλα όπως είπαν τα παιδιά.
>
> Θα ξανανταμώσουμε.

Για μου, να είσαι ο τελευταίος.

Ιστορίες αυστηρώς ακατάλληλες για τα δελτία ειδήσεων των οκτώ!

Το Καφενείον.

Ο δάσκαλος.

Ζεϊμπέκικο.

Κανένας μόνος.

Αϊσέ σημαίνει Ζωή.

Μήπως κι ο αγώνας δεν είναι γλέντι;

Λευκές, κενές νύχτες.

Ο παλιάτσος του δρόμου και η καρδερίνα.

Το παιδί που κίνησε να αλλάξει τον κόσμο.

Χορεύοντας τον «Γοργοπόταμο».

Παλιά πληγή, βαθιά πληγή.

Πιότερο από το μάθημά σου, ν' αγαπάς τους μαθητές.

Έλα παππού! Σήκω! Σήκω να πιάσεις πάλι το ακορντεόν!

Όμορφα όνειρα σε λαβωμένες ψυχές.

.....

Δείτε ολόκληρη την εκδήλωση της βιβλιοπαρουσίασης σε βίντεο **εδώ.**

.....